

Εναρκτήρια εισήγηση Σεβασμιωτάτου

Μέ ιδιαίτερη χαρά σᾶς καλωσορίζω καί ἐγώ στόν ἱερό αὐτό χώρο, στόν ναό τῶν ἀγίων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης καί τοῦ ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Βεροιέως καί στήν Ἡμερίδα τῶν Θεολόγων, τήν ὁποία διοργανώνει καί φέτος ἡ Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Ἐκπαιδεύσεως Ἡμαθίας σέ συνεργασία μέ τήν Ἱερά μας Μητρόπολη καί μέ τή στήριξη τῆς Σχολικῆς Συμβούλου Θεολόγων καί τῆ σύμπραξη τῆς Ἐνώσεως Θεολόγων Ἡμαθίας.

Ἡ Ἡμερίδα, ὅπως κάθε χρόνο, ἐντάσσεται στό πρόγραμμα τῶν Παυλείων, πού φέτος πραγματοποιοῦνται γιά 32η φορά, καί ἀποτελοῦν ἀφενός ἕνα φόρο τιμῆς καί εὐγνωμοσύνης πρὸς τόν μέγα ἀπόστολο καί ἰδρυτὴ τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας, πρωτοκορυφαῖο ἀπόστολο Παῦλο, καί ἀφετέρου μία εὐκαιρία διαδραστικῆς συναντήσεως μεταξύ τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας πού μέ τήν ὑπαρξή της, μέ τόν λόγο καί τό ἔργο της, θεολογεῖ καί ἀγωνίζεται νά «ὀρθοτομεῖ τόν λόγο τῆς ἀληθείας» τοῦ Χριστοῦ καί τοῦ εὐαγγελίου του, καί τῶν ἐκπαιδευτικῶν-θεολόγων στά Γυμνάσια καί τά Λύκεια τῆς ἐπαρχίας μας, πού δίδουν μέ τή διδασκαλία τους ἀλλά καί μέ τή ζωή τους τή μαρτυρία τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καί ζωῆς.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τό ἔργο αὐτό εἶναι ἀναγκαῖο περισσότερο ἴσως ἀπό κάθε ἄλλη ἐποχή καί εἶναι συγχρόνως ἀδιαμφισβήτητα πιό δύσκολο ἀπό αὐτό κάθε ἄλλης ἐποχῆς. Δέν χρειάζεται νομίζω νά τό διευκρινίσω. Ὅλοι μας ζοῦμε καί κινούμεθα στούς ἴδιους χώρους. Ὅλοι μας πληροφοροῦμεθα ἀπό τά ἴδια μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως τί συμβαίνει σ' αὐτόν τόν κόσμο πού ὁ Θεός ἔπλασε «καλόν λίαν», τί συμβαίνει στόν κόσμο, ὅταν ὁ ἄνθρωπος «ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκε, παρεσυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καί ὡμοιώθη αὐτοῖς».

Αὐτή εἶναι ἡ κατάσταση πού ἐπικρατεῖ σήμερα. Μιά κατάσταση βέβαια πού δέν εἶναι ἀποκλειστικότητα τῆς ἐποχῆς μας, ἀλλά χαρακτηρίζε καί σέ ἄλλες χρονικές περιόδους τόν κόσμο καί τήν κοινωνία μας.

Καί τότε, θά πεῖτε, ποῦ εἶναι τό περίεργο; Γιατί τό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, τῶν θεολόγων, εἶναι πιό δύσκολο ἢ πιό ἀναγκαῖο σήμερα ἀπό ὅ,τι ἄλλοτε.

Θά μπορούσα νά ἀπαντήσω ὅτι εἶναι γιά δύο λόγους. Ὁ πρῶτος εἶναι ὅτι σήμερα, σέ σχέση μέ τό παρελθόν, ὑπάρχει μεγαλύτερη πληροφόρηση σχετικά μέ τήν πίστη, μέ τήν ἐν Χριστῷ ζωή, μέ τήν Ἐκκλησία μας. Ὑπάρχει πλῆθος εὐκαιριῶν, ὑπάρχουν πολλά βιβλία, ὑπάρχουν ὁμιλίες, ἐκπομπές, συνέδρια καί πολλά ἄλλα πού μεταδίδονται ἀπό τήν τηλεόραση καί τό διαδίκτυο, ἔτσι ὥστε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ φθάνει καί στό πιό ἀπομακρυσμένο σημεῖο τῆς γῆς. Οἱ ἄνθρωποι παραμένουν ὅμως μακριά του.

Ὁ δεύτερος λόγος εἶναι ὁ συστηματικός πόλεμος πού διεξάγεται ἐναντίον τῶν ἀνθρωπίνων ἀρχῶν καί ἀξιῶν. Ἕνας πόλεμος ἐναντίον ἑνός τρόπου ζωῆς σύμφωνα μέ τό Εὐαγγέλιο, σύμφωνα μέ τίς ἀρχές καί τίς παραδόσεις πού ἀκολουθοῦσαν ἐπί αἰῶνες οἱ ἄνθρωποι, καί τώρα ξαφνικά ἐνοχλεῖ καί πρέπει νά καταργηθεῖ.

Στό ὄνομα τῆς ἐλευθερίας καί τῆς αὐτοδιαθέσεως κάθε ἀνθρώπου, γινόμαστε μάρτυρες μιᾶς κοινωνίας πού γίνεται μέ ἤ χωρίς τή θέλησή της θεατῆς θλιβερῶν καί κάποτε τραγικῶν γεγονότων, μέ θύματα δυστυχῶς συχνά παιδιά.

Ὅλα αὐτά δημιουργοῦν σέ πολλούς συνανθρώπους μας τό ἐρώτημα εἶναι συμβατή ἡ ζωή μέσα στήν Ἐκκλησία μέ τή ζωή στόν 21ο αἰῶνα; Εἶναι συμβατή ἡ ὁρθόδοξη πνευματικότητα μέ τή σύγχρονη κοινωνική ζωή;

Σχετικά μέ αὐτό τό ἐρώτημα πού ἀποτελεῖ, ἄλλωστε, καί τό θέμα τῆς Ἡμερίδος μας, θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά διατυπώσω κάποιες σκέψεις.

Ἡ ἀπάντηση εἶναι πρωτίστως ἀνεπιφύλακτα καταφατική. Δέν ὑπάρχει καμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ ὁρθόδοξη πνευματικότητα συμβαδίζει ἄνετα μέ τή σύγχρονη κοινωνική ζωή. Αὐτό ἀποτελεῖ σταθερή καί ἀδιαμφισβήτητη πίστη τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ ὁποία ἀδίκως κατηγορεῖται ἀπό ὀρισμένους ὡς συντηρητική ἢ ὡς ἕνας θεσμός πού δέν ἀνανεώνεται καί δέν ἐκσυγχρονίζεται.

Καί αυτό δέν ἀποτελεῖ μία ἐπιπόλαιη ἀπάντηση, ἀλλά μία ἀλήθεια πού ἀποδεικνύεται μέ πολλούς καί διάφορους τρόπους.

Όταν ὁ πρωτοκορυφαῖος ἀπόστολος Παῦλος διακηρύττει ὅτι «Ἰησοῦς Χριστός χθές καί σήμερον ὁ αὐτός καί εἰς τούς αἰῶνας», διακηρύσσει συγχρόνως ὅτι ὁ λόγος του εἶναι διαχρονικός καί αἰώνιος. Ἰσχύει πάντοτε χωρίς ἀλλαγές καί προσαρμογές, γιατί ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ πού ἔχει ὡς σκοπό τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου δέν ἐξαρτᾶται οὔτε ἐπηρεάζεται ἀπό τά ἐπίκαιρα καί μεταβαλλόμενα γεγονότα.

Ὁ Χριστός θέλει τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου κάθε ἐποχῆς, καί κατά συνέπεια δέν θά ἦταν δυνατόν νά περιέγραφε τόν δρόμο πρὸς αὐτή τή σωτηρία μέ τρόπο πού νά εἶχε ἀνάγκη προσαρμογῆς στά δεδομένα τῆς κάθε ἐποχῆς. Ἐπομένως ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ ταιριάζει καί μπορεῖ νά βιωθεῖ σέ ὅποιοδήποτε κοινωνικό περίγυρο, γιατί δέν ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτόν, γιατί δέν ἀφορᾷ τόν «ἔξω» ἀλλά τόν «ἔσω» ἄνθρωπο. Καί ἐάν αὐτό ἀκούεται κάπως θεωρητικό, ὑπάρχουν καί πρακτικές ἀποδείξεις καί τεκμήρια, πού μᾶς τά περιγράφουν οἱ ἱεροὶ εὐαγγελιστές.

Ὁ Χριστός δέν ἔζησε κατὰ τὴν ἐπίγεια ζωὴ του ἔξω ἀπὸ τόν κόσμο μόνο προσευχόμενος. Ἐζησε ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους. Ἐζησε ὅλες τίς στιγμές καί τίς ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς τους. Συμμετεῖχε σέ γάμο, ἐπισκέφθηκε σπίτια πτωχῶν καί πλουσίων, συναναστράφηκε μέ τελῶνες καί μέ πόρνες. Θεράπευσε ἀρρώστους, δαιμονισμένους καί λεπρούς. Συζήτησε μέ γραμματεῖς καί φαρισαίους, μέ ἄρχοντες τῆς Συναγωγῆς ἀλλά καί μέ τή Σαμαρεῖτιδα καί τή Χαναναία. Καί συμμετεῖχε μέ τέτοιον τρόπο στή σύγχρονη του κοινωνικὴ ζωὴ, ὥστε ὀρισμένοι τόν κατηγοροῦσαν γιατί δέν ἀκολουθοῦσε τόν νόμο καί τίς παραδόσεις.

Ἄν ὅμως ὁ Χριστός ἔζησε μέ αὐτό τόν τρόπο, πιστεύει κανεῖς ὅτι δέν μπορούμε καί ἐμεῖς σήμερα νά ζοῦμε τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ μέσα στὸν κόσμο καί ἀκολουθώντας τὴ σύγχρονη κοινωνικὴ ζωὴ;

Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ἄλλωστε, ἐπανειλημμένα τόνιζε τὴν ἀνάγκη νά ζεῖ ὁ ἄνθρωπος πνευματικά, νά ζεῖ σύμφωνα μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ χωρίς νά τό προβάλλει καί νά το διαφημίζει.

Τό τόνισε γιά τήν προσευχή. Τί εἶπε: «Σύ δέ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τό ταμιεῖόν σου καί κλείσας τήν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ».

Τό συνέστησε γιά τήν ἐλεημοσύνη καί τίς καλές πράξεις: «Σοῦ δέ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μή γνῶτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου».

Τό ὑπογράμμισε γιά τή νηστεία: «Σύ δέ νηστεύων ἄλειψαί σου τήν κεφαλὴν καί τό πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μή φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων».

Καί ὅλα αὐτά τά εἶπε γιά ποιόν λόγο;

Ἀφενός γιά νά δείξει ὅτι ἡ ἐν Χριστῷ ζωή, ἡ πνευματικότητα, ἡ σχέση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό, εἶναι μία προσωπική υπόθεση, εἶναι μία ἐσώτερη υπόθεση, ἕνα βίωμα τῆς ψυχῆς πού ἀντανακλᾶται στό πρόσωπο καί στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά καί ἀφετέρου γιά νά μᾶς δείξει ὅτι ἡ ζωή αὐτή ἐπ' οὐδενί δέν προσκρούει καί δέν ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τήν καθημερινότητα τοῦ ἀνθρώπου.

Αὐτό ἀποδεικνύεται καί ἀπό τή ζωή τῶν ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἕνα χαρακτηριστικό παράδειγμα πού θά ἤθελα νά ἀναφέρω, καθὼς μάλιστα φιλοξενούμεθα στόν ναό αὐτό πού τιμᾶται καί στό ὄνομά του, εἶναι ὁ ὅσιος Νικόδημος ὁ Βεροιεύς.

Γόνος ἐπιφανοῦς οἰκογενείας, ὅπως γνωρίζετε, ἔγινε μοναχός στή μονή Φιλοκάλου στή Θεσσαλονίκη, καί ἔθεσε ὡς πνευματική ἀσκηση στή ζωή του νά βοηθήσει ἀνθρώπους πού εἶχαν πέσει στήν ἁμαρτία νά σωθοῦν. Αὐτό καί ἔκανε στά καταγῶγια καί στίς κακόφημες συνοικίες τῆς Θεσσαλονίκης ζώντας καί κινούμενος ὡς διά Χριστόν σαλός, ζώντας δηλαδή, γιά νά τό προσαρμόσω καί στό θέμα μας, τήν ὀρθόδοξη πνευματικότητα μέσα στήν πιό κακή, στήν πιό ἁμαρτωλή ἐκφανση τῆς συγχρόνου του κοινωνικῆς ζωῆς, στόν 14ο αἰώνα.

Καί τό ἀποτέλεσμα; Μπορεῖ οἱ συμμαναστές του νά μήν κατάλαβαν τίποτε καί νά τόν ἄφησαν νά πεθάνει ἔξω ἀπό τήν πύλη τῆς Μονῆς, ὁ

Θεός όμως αποκάλυψε τήν αγιότητά του, κάνοντας τό ιερό λείψανό του νά ευωδιάζει.

Ανάλογα παραδείγματα έχουμε καί από τούς συγχρόνους μας αγίους, γιά νά μήν θεωηθεῖ ὅτι αὐτά ἴσχυαν κάποτε. Ἄλλοι ἅγιοι ἔζησαν στόν κόσμο, μέσα στόν θόρυβο καί τήν ἀμαρτία, ὅπως ὁ ὅσιος Πορφύριος ὁ Καυσοκαλυβίτης, πού ἐπὶ πολλά ἔτη ζοῦσε καί διακονοῦσε στήν Πολυκλινική Αθηνῶν, στήν Ὁμόνοια, καί ὁ Θεός τοῦ ἔδωσε πλήθος πνευματικῶν δωρεῶν καί χαρισμάτων.

Ἀλλά καί ὁ ὅσιος Νικηφόρος ὁ Λεπρός, πού μέσα στίς φρικτές συνθήκες τῶν λεπροκομείων τοῦ περασμένου αἰῶνα προσευχόταν, νήστευε, ἀγίαζε τόν ἑαυτό του καί ὁδηγοῦσε καί ἄλλους ἀνθρώπους στή σωτηρία.

Ἄλλοι πάλι σύγχρονοι ὅσιοι, ὅπως ὁ ὅσιος Παῖσιος ἢ ὁ ὅσιος Γεράσιμος ὁ Μικραγιαννανίτης, μπορεῖ νά ἔζησαν μέσα στήν αὐστηρή ἀσκήση, μέσα στήν ἔρημο τοῦ Ἁγίου Ὁρους τήν ἰσάγγελη πολιτεία καί τήν ὀρθόδοξη πνευματικότητα στόν ὑπέρτατο βαθμό της, τό κελί τους ὅμως ἦταν πάντοτε ἀνοικτό σέ κάθε ἀνθρώπο, σέ ἀνθρώπους πού ὄχι μόνο δέν εἶχαν καμία σχέση μέ τόν μοναχισμό καί τήν ὀρθοδοξία, ἀλλά ἦταν βυθισμένοι στήν κοσμική ζωή καί τή ζωή τῆς ἀμαρτίας. Καί αὐτοί οἱ ἀνθρώποι εὕρισκαν κοντά τους ἀνάπαυση, παρηγορία καί σωτηρία.

Ὅλα αὐτά καί πολλά ἄλλα τά ὁποῖα θά μπορούσα νά πῶς ἀποδεικνύουν ὅτι ἡ ὀρθόδοξη πνευματικότητα συμβαδίζει ἄριστα μέ τή σύγχρονη κοινωνική ζωή. Ὑπό τήν προϋπόθεση ὅτι ὁ ἀνθρώπος γνωρίζει τί ζητᾷ καί πῶς μπορεῖ νά τό ἐπιτύχει. Καί ὁ Χριστός μᾶς ἔδωσε τή δυνατότητα νά ζοῦμε μέσα στόν κόσμο, νά ζοῦμε σάν ὅλους τούς ἄλλους ἀνθρώπους, νά ζοῦμε ὅμως παράλληλα καί τήν ἐν Χριστῷ ζωή, καί νά γινόμαστε «λυχνία ἐπάνω ὅρους κειμένη», γιά νά βοηθοῦμε καί τούς ἄλλους ἀνθρώπους γύρω μας.

Τή μοναδική προϋπόθεση γιά νά τό ἐπιτύχουμε εἶναι νά ἀκοῦμε καί νά ἐφαρμόζουμε τόν λόγο τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου Παύλου πρὸς τόν μαθητή του Τιμόθεο: «σεαυτόν τήρει ἀγνόν ἀπό τοῦ κόσμου» καί τήν προτροπή του πρὸς τούς χριστιανούς τῆς Ρώμης: «μή

συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλά ἀνακαινοῦσθε τῇ
μεταμορφώσει τοῦ νοός», γιά νά ζοῦμε τήν ἐν Χριστῷ ζωή καθημερινά
ὅπου ζεῖ ὁ καθένας μας.

Μέ αὐτές τίς σκέψεις σᾶς καλωσορίζω καί πάλι ἐγκάρδια καί
εὐχαριστῶ θερμά τούς δύο ὁμιλητές μας, τούς ἐλλογιμωτάτους
καθηγητές τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. κ. Κωνσταντῖνο
Κωτσιόπουλο καί κ. Παῦλο Σεραφεῖμ, τόν Διευθυντή τῆς
Δευτεροβάθμιας Ἐκπαιδεύσεως Ἡμαθίας καί τή Σχολική Σύμβουλο
Θεολόγων, καθώς καί τήν Ἑνωση Θεολόγων, καί εὐχομαι ἐπιτυχία
στίς ἐργασίες τῆς Ἡμερίδος.